

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu a soudce zpravodaje JUDr. Tomáše Langáška, soudce JUDr. Petra Průchy a soudkyně Mgr. Jany Brothánkové v právní věci žalobkyně: **ELKO, velkoobchod nápojů s.r.o.**, IČ 26366487, se sídlem Libušínská 630/78, Plzeň, zastoupená JUDr. Pavlem Kosnarem, advokátem, se sídlem Veleslavínova 363/35, Plzeň, proti žalované: **Státní zemědělská a potravinářská inspekce, ústřední inspektorát**, se sídlem Květná 15, Brno 3, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalované ze dne 26. června 2015, č. j. SZPI/AA437-53/2015, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 30. listopadu 2016, č. j. 30 A 162/2015 - 36,

takto:

I. Kasační stížnost žalobkyně **se zamítá.**

II. Žalobkyně **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Žalobkyně je distributorem nápojů, mimo jiné též vína. Státní zemědělská a potravinářská inspekce (dále též „SZPI“), Inspektorát v Plzni, ji potrestala rozhodnutím ze dne 27. února 2015 za to, že (dle kontrol v provozovnách žalobkyně uskutečněných ve dnech 4. března 2014 a 29. července 2014) uváděla do oběhu víno označené na etiketě odrůdou a současně údajem „Země původu: EU“, dále víno s přídavkem nepovolených syntetických barviv, víno s přídavkem syntetického glycerolu a víno s přídavkem

syntetického glycerolu a s přídavkem vody, čímž naplnila znaky skutkových podstat správních deliktů uvedených v § 39 odst. 1 písm. ff) zákona č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o vinohradnictví a vinařství), ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s čl. 80 odst. 2 písm. a) a c) a čl. 120 odst. 2 písm. c) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007. Za to jí SZPI uložila podle § 39 odst. 6 písm. c) zákona č. 321/2004 Sb. úhrnnou pokutu ve výši 1.500.000 Kč, podle § 3 odst. 6 zákona č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění pozdějších předpisů, pak dále povinnost uhradit náklady laboratorního rozboru ve výši 17.730 Kč a podle § 79 odst. 5 správního řádu povinnost uhradit náklady řízení paušální částkou ve výši 1.000 Kč. Proti tomuto rozhodnutí se žalobkyně neúspěšně bránila odvoláním. Těžiště její argumentace spočívalo v tom, že jako pouhý odběratel nevyhovujícího vína (nikoliv tedy jeho přímý výrobce) učinila vše, co po ní bylo možno požadovat, aby deliktu zabránila, a dále že žalovaná jí pokutu uložila v nepřiměřené výši. Žalovaná však rozhodnutí potvrdila a podanou žalobu proti jejímu rozhodnutí zamítl Krajský soud v Plzni rozsudkem označeným v návětí tohoto rozsudku.

II. Kasační stížnost a průběh řízení o ní

[2] Proti výše uvedenému rozsudku krajského soudu podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) včas kasační stížnost. V ní namítala, že při množství zboží, které uvádí do oběhu jako prodejce, je nemožné veškeré zboží nechat laboratorně zkoumat, nemluvě o případné finanční náročnosti takového postupu. Takový postup je zcela nereálný už jen z toho důvodu, že rozbory provádí jediná akreditovaná zkušebna v ČR a termíny provedení rozborů jsou v řádech týdnů. Stěžovatelka činila vše, co je v praxi reálně možné po ní spravedlivě požadovat a vynaložila přiměřené úsilí, které požaduje v rozsudku krajský soud. Konkrétně vždy poskytovala kontrolnímu orgánu řádnou součinnost, informovala dodavatele a výrobce o závadné šarži, podle jednoznačně doložených podkladů závadné zboží vrátila a byla ujištěna dodavatelem o provedení kontrolních opatření u dalších dodávaných výrobků. Poté, co byly další odebrané vzorky v termínu 29. července 2014 vyhodnoceny jako nevyhovující v identických vlastnostech, stěžovatelka tyto výrobky trvale vylistovala (stáhla) ze svého sortimentu, což je prakticky jediné možné opatření, které je schopen prodejce vín provést.

[3] Ohledně výše pokuty stěžovatelka žalované i krajskému soudu vytýká, že nevzali dostatečně v úvahu fakt, že se jednalo o vadu skrytou, způsobenou při výrobě vína, a tedy v žádném případě nelze hovořit o tom, že by se ze strany stěžovatelky jednalo o úmyslné porušování právních předpisů. Údajnou závažnost spáchaného deliktu zpochybňuje stěžovatelka předložením důkazů (e-mailové korespondence), podle nichž SZPI provedla kontrolu u výrobců závadných vín až po šesti měsících po prvotních zjištěních učiněných u stěžovatelky, tudíž zřejmě ohrožení spotřebitele nevnímala sama jako příliš závažné. Také uložená pokuta (931.000 Kč) je výrazně nižší než pokuta uložená stěžovatelce, ačkoliv jde o výrobce vína. Dále stěžovatelka poukazuje na nerovné a

šikanózní zacházení, jelikož nebyla nikomu z dalších distributorů (prodejců) vín stejné šarže udělena žádná sankce. Konečně stěžovatelka zpochybňuje tvrzení žalované v soudním řízení, že nelze její případ co do výše pokuty srovnávat s případy z roku 2010, jelikož praxe SZPI se vyvíjí a výše pokut se postupně zvyšuje. Žalobkyně k tomu předložila jako důkaz dva příkazy (z 6. dubna 2016 a 4. ledna 2017), v níž SZPI žalobkyni uložila pokutu ve výši 21.000, resp. 31.350 Kč.

[4] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti především odkázala na svá předchozí rozhodnutí a vyjádření v této věci. K otázce liberace poznamenala, že nikdy nevznesla vůči stěžovatelce požadavek laboratorního zkoumání veškerého zboží, pouze vyžaduje, aby stěžovatelka dodržovala povinnosti plynoucí z potravinového práva. K otázce výše pokuty upozornila, že stěžovatelka vznáší převážně námitky zcela nové, před krajským soudem neuplatněné. Upozornila nicméně, že pokuty v řádech miliónů korun v souvislosti s vinařskými kauzami nejsou v její praxi nijak ojedinělé, jak lze zjistit např. z jejích tiskových zpráv.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[5] Nejvyšší správní soud shledal, že podmínky řízení jsou splněny, a kasační stížnost vyhodnotil jako přípustnou. Nejvyšší správní soud poté kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že není důvodná.

[6] Pokud jde o možnost liberace, Nejvyšší správní soud se zcela ztotožňuje s odůvodněním rozsudku krajského soudu, podle něhož podmínky pro vyvinění nebyly u stěžovatelky splněny. Krajský soud správně vyšel z toho, že pachatelem předmětného deliktu může být z vůle zákonodárce nejen výrobce, ale též osoba, která víno uvádí do oběhu. Odpovědnost za tento delikt je vybudována na objektivním principu, tj. bez ohledu na zavinění. Možnost liberace zakotvuje § 40 odst. 1 zákona o vinohradnictví a vinařství, podle nějž právnická osoba za správní delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení povinnosti zabránila. Krajský soud zcela správně aplikoval v dané věci analogicky judikaturu Nejvyššího správního soudu týkající se postihu prodejců za nedostatečnou kvalitu dodávaných pohonných hmot. Uvedl, že podmínky liberace, k nimž se Nejvyšší správní soud vyjádřil v rozsudku ze dne 19. září 2014, č. j. 4 As 123/2014 - 33, č. 3139/2015 Sb. NSS, shrnul Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 1. září 2016, č. j. 10 As 167/2015 - 35, takto: »*(i) důkazní břemeno ohledně liberačních důvodů spočívá na obviněném, nikoliv na správním orgánu; (ii) pro naplnění liberačního důvodu přitom nepostačuje pouhé spolehnutí se na kontrolu prováděnou dodavatelem; (iii) na uvedeném nic nemění skutečnost, že žádný právní předpis nestanoví prodejcům pohonných hmot provádět kontroly; (iv) roli nehrají ani případné náklady vyžadované pro provádění kontrol za účelem vynaložení „veškerého úsilí“ požadovaného zákonem; přičemž (v) provozovatelé čerpacích stanic mají možnost volby, jaká opatření mají provést k zamezení prodeje závadných pohonných hmot*.«

[7] Stěžovatelka neprokázala, že by podmínky liberace naplnila. Veškerá uváděná opatření totiž přijala až v reakci na kontrolu provedenou ze strany SZPI, tedy poté, co již

bylo zjištěno spáchání deliktu, za nějž byla později potrestána. Zákon však hovoří o úsilí vynaloženém k tomu, aby daná osoba zabránila svému porušení zákonných povinností. Musí tedy jít logicky o úsilí předcházející porušení zákonné povinnosti se záměrem mu preventivně zabránit. Obrana stěžovatelky je v tomto směru značně nadsazená. Správní orgán by po ní jistě těžko mohl spravedlivě požadovat laboratorní kontrolu každé lahve přijaté do distribuce. Existuje však řada mnohem méně zatěžujících opatření, které mohla stěžovatelka přijmout. Mohla například provádět v určitých intervalech laboratorní testy jedné náhodně vybrané lahve od určitého výrobce či od určité šarže vína. Nebo, jak uvedl již krajský soud, mohla stěžovatelka trvat na tom, aby jí potvrzení o ověření dodržení požadavků na povolené enologické postupy předkládal výrobce, resp. dodavatel vína. Pokud by stěžovatelka některé z těchto opatření přijala, mohla se jich nyní dovolávat a bylo by možno diskutovat o jejich dostatečnosti, resp. o realističnosti požadavků SZPI, pokud by požadovala opatření účinnější. Za současného stavu, kdy stěžovatelka žádná opatření nepřijala, však pro takovou diskuzi není vůbec prostor a liberace nepřipadá v úvahu. Jen pro doplnění Nejvyšší správní soud dodává, že dopady sankce by také jistě pro stěžovatelku byly méně citelné, pokud by měla smluvně založenou možnost se na svých dodavatelích v případě postihu způsobeného kvalitou dodaného vína hojit formou smluvní pokuty.

[8] Nad rámec nutného odůvodnění pak Nejvyšší správní soud upozorňuje, že krajský soud dovodil, že úsilí stěžovatelky nelze hodnotit jako dostatečné dokonce ani po prvních zjištěních učiněných SZPI, a to z následujících důvodů: *„Při kontrole provedené dne 4. 3. 2014 v provozovně Rokycanská, Plzeň, byly odebrány vzorky vín Původní sklepmistr, víno polosladké bílé, a Frankovka, víno červené - suché. Zkušební laboratoř zjistila ve vzorku Původního sklepmistra přídavek nepovoleného syntetického glycerolu a ve vzorku Frankovky přítomnost nepovolených syntetických barviv (azorubin, patentní modř, tartrazin). Zástupce žalobce byl s kontrolními zjištěními seznámen dne 15. 4. 2014. Při kontrolách provedených dne 29. 7. 2014 v provozovně Podnikatelská 20, Plzeň, byl odebrán vzorek vína Původní sklepmistr, víno polosladké bílé, a v provozovně Strážská, Bor u Tachova, byl odebrán vzorek vína Frankovka, víno červené - suché. Zkušební laboratoř opětovně zjistila ve vzorku Původního sklepmistra přídavek nepovoleného syntetického glycerolu a ve vzorku Frankovky přítomnost nepovolených syntetických barviv (azorubin, ponceau 4R, patentní modř). I když nešlo o stejné šarže, kontrolní zjištění v souvislosti s první kontrolou měla u žalobce vyvolat podstatně větší obezřetnost, než jakou vynaložil, neboť už v případě vadného Původního sklepmistra odebraného dne 4. 3. 2014 bylo plněno ve společnosti Vinium a.s., Velké Pavlovice, a už v případě vadné Frankovky odebrané dne 4. 3. 2014 byla stáčeno ve společnosti VINOP a.s., Polešovice.“*

[9] Argumentace krajského soudu se jeví jako zcela dostatečná a vyčerpávající i v otázce výše uložené pokuty. Krajský soud vyšel z toho, že pokuta se za daný správní delikt ukládá ve výši do 5 000 000 Kč, takže výše pokuty uložené stěžovatelce odpovídá 30 % zákonem stanoveného limitu. Přitom žalovaná vyhodnotila delikt celkově jako velmi závažný. Konkrétně zjištěnou formu uvádění do oběhu (nevyhovující vína byla nabízena spotřebitelům přímo na prodejní ploše) považovala za nejzávažnější, což hodnotila v neprospěch stěžovatelky. Krajský soud toto hodnocení podpořil odkazem na rozsudky Krajského soudu v Brně ze dne 31. května 2012, č. j. 29 A 19/2011 - 65, ze dne 18. prosince

2009, č. j. 29 Ca 52/2008 - 63, a ze dne 21. prosince 2011, č. j. 29 A 57/2010 - 50. Naopak u povahy vad produktu žalovaná shledala, že šlo o skrytou vadu a že stěžovatelka nebyla výrobcem, což hodnotila v její prospěch. Žalovaná i krajský soud tedy zvážily všechny stěžovatelkou uváděné polehčující okolnosti, přičemž krajský soud vzhledem k relativní výši uložené pokuty neshledal, že by žalovaná vybočila z mezí správního uvážení při jejím ukládání.

[10] V rámci uplatněných žalobních bodů se krajský soud vyrovnal přesvědčivě i s argumentací stěžovatelky, že ji správní orgány nedůvodně znevýhodnily oproti skutkově shodným nebo podobným případům. Jak krajský soud trefně poznamenal, *„adekvátními tvrzeními zde však nemohou být ani silná slova, ani poukazování na případ nahnilých brambor etc. z roku 2007 (sp. zn. 29 A 19/2011) či na případ nevyhovujícího kysaného zelí z roku 2009 (sp. zn. 29 A 57/2010). V daném případě bylo třeba např. pátrat po publikované soudní judikatuře, seznámit se s výročními zprávami Státní zemědělské a potravinářské inspekce, získávat fakta za použití zákona o svobodném přístupu k informacím, studovat odborný vinařský tisk apod.“* Stěžovatelka se vytknuté nedostatky pokouší napravit až nyní v řízení před Nejvyšším správním soudem, kde je však na uplatnění nových skutkových tvrzení již pozdě. Podle § 109 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) Nejvyšší správní soud nepřihlíží ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí. Nejvyšší správní soud se tak v této fázi soudního řízení již nemohl zabývat tvrzeními a důkazy o uložení nižších pokut v jiných případech a o nedbalém postupu SZPI vůči jiným dodavatelům téhož produktu.

[11] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že krajský soud zhodnotil věc správně. Z výše popsaných důvodů vyhodnotil Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti rozsudku Krajského soudu v Plzni v souladu s § 110 odst. 1 větou druhou s. ř. s. jako nedůvodnou a zamítl ji.

IV. Náklady řízení

[12] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 60 odst. 1, 7 s. ř. s., ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona. Žalovaná měla ve věci úspěch, podle obsahu spisu jí však žádné náklady nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. května 2017

JUDr. Tomáš Langášek

předseda senátu